

ВІДГУК

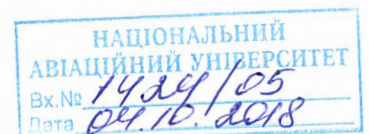
офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента Євсюкова Олександра Феліксевича
на дисертацію Чупахіна Сергія Анатолійовича

**«Формування професійної компетентності майбутніх інженерів-
зв'язківців в процесі вивчення спеціальних дисциплін»** подану на
здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність дослідження. Нормативними підвалинами проведеної дослідно-експериментальної роботи є державні документи, які визначають курс на модернізацію професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема інженерів-зв'язківців. У цьому контексті особливої уваги потребує активне залучення інновацій, що передбачає поєднання професійних знань, особистого розвитку та суспільної функції фахівців, задіяних у інформаційному секторі економіки України. Саме тому у дисертації визначено і обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього інженера-зв'язківця нового зразка, котрий володіє ґрунтовними знаннями – спеціальними і загальнопрофесійними, творчими вміннями працювати індивідуально і в команді, критичним мисленням, потужним інтелектом, когнітивною гнучкістю, здатністю до комплексного багаторівневого розв'язання проблем, оперативного прийняття рішень, глибоке усвідомлення професійного обов'язку і соціальної відповідальності.

Відповідно до державної політики в освітній сфері, професійна підготовка фахівців розглядається, як продукування нових знань, перетворених в інновації. Саме тому виправданим є звернення С.А. Чупахіна у дисертаційній роботі до використання ефективних педагогічних технологій, що визначають формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців як накопичення інтелектуального капіталу, який може бути перетворений в прибуток, у вигляді продукту розумової праці та творчих зусиль в подальшій професійній діяльності. З огляду на наведені міркування, актуальність теми рецензованої нами роботи не викликає сумніву.

Актуальність та доцільність теми, аналіз вагової джерельної бази дозволили автору логічно обґрунтувати і педагогічно грамотно сформулювати науковий апарат дослідження.

Аналіз основних положень дисертації показав, що застосування такого інноваційного підходу дозволило розв'язати суперечності між необхідністю підвищення ефективності підготовки фахівців зв'язку відповідно до зростаючих вимог сьогодення та відсутністю науково-методичного апарату для підготовки фахівців відповідно до новітніх зразків техніки зв'язку; між вимогами замовників, керівних та нормативних документів щодо підготовленості майбутніх інженерів-зв'язківців та реальним рівнем практичної підготовленості випускників; між необхідністю створення гнучкої педагогічної системи підготовки майбутніх інженерів-зв'язківців та відсутністю дієвих зворотних зв'язків для організації оперативної корекції освітнього процесу; між потребою у досконалій системі оцінювання та моніторингу рівня підготовки інженерів-зв'язківців та застарілими методами оцінювання рівня знань і практичних умінь і відсутністю практики застосування методів оцінювання компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців, проведений автором.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Доцільність вибору теми роботи та її актуальність підтверджує той факт, що вона виконана відповідно до наукових досліджень кафедри педагогіки та психології професійної освіти Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету «Психолого-педагогічні умови реалізації компетентнісної парадигми освіти у ВНТЗ» (Держбюджетна тема наказ № 24/12.02.02 на 2013–2014 рр.), «Стандартизація професійної підготовки практичного психолога як основа концепції гарантованої якості навчання студентів у ВНТЗ» (Держбюджетна тема, наказ № 87/12.01.07 на 2013–2014 рр.), а також плану держбюджетної теми науково-дослідної роботи Харківського національного аграрного університету ім. В.В.Докучаєва: «Теорія і методика формування професійно-педагогічної компетентності

майбутніх викладачів вищих аграрних навчальних закладів», шифр 36.1 (державний реєстраційний № 0114U006335).

Повнота викладу наукових положень у наукових працях. На нашу думку, в авторефераті і публікаціях автора повно відображено основний зміст і положення дисертації, визначено наукову новизну дослідження, висвітлено рівень апробації наукових результатів. Основні результати дисертаційного дослідження подано у 17 наукових працях, серед яких 13 одноосібні: з них 6 статей у наукових фахових виданнях, затверджених ДАК України (з них 1 – у наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз), 1 – у зарубіжному виданні, 6 – у збірниках матеріалів конференцій; 3 – навчальні посібники, 1 – методичні рекомендації.

Практичну значущість результатів дослідження для науки і практики підтверджено документами про впровадження в освітньому процесі Повітряних Сил Збройних Сил України (акт від 25 серпня 2016 року), Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (акт від 21 грудня 2017 року), Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (акт від 10 квітня 2018 року).

Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам ДАК України та «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника». Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертанта, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою розкривають дослідницьку проблему формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців в процесі вивчення спеціальних дисциплін. Загалом вважаємо, що дисертація пройшла належну апробацію; вона є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому.

Вважаємо, що здобувач на основі всебічного аналізу проблеми розробив логічну структуру дисертаційного дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів та загальних висновків до дисертації, списку використаних джерел (295 найменувань, із них 17 – іноземною мовою), 9 додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 247 сторінок. Основний зміст викладено на 161 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 15 рисунків та додатки на 38 сторінках.

У першому розділі дисертаційної роботи проведено ґрунтовний аналіз поняттєво-категорійного апарату щодо професійної компетентності фахівців різних галузей. Автором зазначено, що професійна діяльність інженерів-зв'язківців є багатоплановою й пов'язана як з роботою на техніці (розробка, модернізація, експлуатація), так і з людьми – робота в колективі, навчання підлеглих, клієнтська підтримка тощо.

Теоретичний аналіз формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців дозволив визначити структуру даної категорії, основні компоненти, а також їх критерії, показники і рівні сформованості.

На нашу думку привертає особливої уваги виявлені у дисертації серйозні недоліки у професійній підготовці майбутніх інженерів-зв'язківців, що пояснюється автором і як застарілою традиційною системою навчання, і як недостатнім розвитком методичної та фахової компетентності викладачів.

У другому розділі дисертаційної роботи автор зазначає, що діяльність викладача і здобувачів вищої освіти постійно орієнтована на майбутню професію. Це відображено і в доведенні необхідності вивчення спеціальних дисциплін майбутніми інженерами-зв'язківцями, і при виборі необхідних організаційно-педагогічних умов, що в подальшому дослідженні суттєво поліпшують показники теоретичної і практичної підготовки здобувачів вищої освіти, затребувані сучасною практикою діяльності освіченого фахівця.

Аналізуючи дисертацію, ми звернули насамперед увагу на те, що автор, будуючи модель формування професійної компетентності майбутніх

інженерів-зв'язківців і відбираючи конкретні технології оволодіння майбутніми інженерами-зв'язківцями знаннями, послідовно додержується основних принципів і технологій інноваційної освіти.

У третьому розділі наукового дослідження висвітлено етапи підготовки та проведення педагогічного експерименту; проведено аналіз та інтерпретацію результатів обробки одержаних експериментальних даних щодо формування професійної компетентності майбутнього інженера-зв'язківця.

На окрему позитивну оцінку заслуговують додатки до дисертаційної роботи, які вдало доповнюють її зміст.

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого С.А. Чупахіним дисертаційного дослідження. Наголосимо, що зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Дискусійні положення та побажання щодо змісту дисертаційної роботи. Високо оцінюючи кандидатську дисертацію Чупахіна Сергія Анатолійовича вважаємо за необхідне висловити окремі міркування, що виникли в процесі рецензування дисертаційної роботи та вимагають окремих уточнень і пояснень:

1. Обґрунтування актуальності теми було би більш переконливим, якби автор зазначив основні законодавчі документи з пріоритетними напрямами державної політики по забезпеченню підготовки інженерів-зв'язківців у закладах вищої освіти.

2. При обґрунтуванні вибору теми дослідження автор наводить ряд суперечностей що спостерігаються в освітньому процесі підготовки майбутніх інженерів-зв'язківців. Хотілося б почути, чи вирішені вони здобувачем у ході дисертаційного дослідження.

3. Для досягнення мети дослідження автор визначає коло завдань, одне з яких «визначити, обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови і методику формування професійної компетентності інженерів-зв'язківців». Однак автор саму методику формування професійної компетентності інженерів-зв'язківців в тексті дисертаційної роботи із завданнями, змістом і дидактичними принципами не виокремлює, схилившись до розгляду тільки педагогічних технологій.

4. Науково цінним, на нашу думку, є проведене автором обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців та здійснений аналіз розподілу навчальних годин між аудиторними і самостійною роботою. Однак вважаємо, що робота значно б виграла, якби автор визначив ще одну організаційно-педагогічну умову, яка полягає у методично-педагогічному забезпеченні майбутніх інженерів-зв'язківців методикою ефективно організації самостійної роботи, або розширив «науково-методичне забезпечення освітнього процесу шляхом підвищення кваліфікації НПП і співпраці з фахівцями-практиками».

5. Робота значно виграла б, якби особистісний компонент професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців був доповнений більшим спектром виховних показників якості особистості (С. 62).

6. Вважаємо, що узагальнення завдань і обов'язків майбутніх фахівців, а також здатності, що їх забезпечують краще було би представити у вигляді таблиці (С. 58).

7. Є деякі зауваження до оформлення дисертаційної роботи, зокрема до посилань на джерела де автор робить цитування а сторінки не вказує. В тексті є цитування без зазначення номера джерела (С. 87).

Загалом, висловлені зауваження не ставлять під сумнів отримані наукові результати та повністю можуть бути виправленими у подальшій науковій роботі дисертанта.

Висновок про відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам. Дисертаційна робота на тему «Формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців в процесі вивчення спеціальних дисциплін» є завершеною, оригінальною, самостійно підготовленою науковою роботою, в якій висвітлені нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, поглиблює існуючі знання науки про освіту, а саме є суттєвим внеском до теорії і методики професійної освіти.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами, внесеними згідно постанови Кабінету Міністрів України від 18.08.2015 р. № 656. Її автор Чупахін Сергій Анатолійович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри педагогіки,
психології та права
Харківського національного аграрного
університету ім. В.В. Докучаєва

О.Ф. Євсюков

